

فصل ۱

ویشی و جمهوری چهارم (۱۹۴۰-۱۹۵۸)

خلاصه فصل:

دوره ۱۹۴۰-۱۹۵۸ یکی از دردناکترین و پرتنش‌ترین دوره‌های تاریخ فرانسه است. این کشور که در ۱۹۴۰ ظرف شش هفته شکست خورد، چهار سال تحت اشغال و حکومت همکار ویشی زیست، سپس آزاد شد و کوشید با جمهوری چهارم به ثبات دست یابد—اما بار دیگر در بحران استعماری الجزایر فروپاشید.

دوره‌بندی:

- فرانسه ویشی (۱۹۴۰-۱۹۴۶): «دولت فرانسوی»، همکاری، انقلاب ملی
  - مقاومت (۱۹۴۰-۱۹۴۴): فرانسه آزاد، مقاومت داخلی
  - آزادی و دولت موقت (۱۹۴۴-۱۹۴۶): تصفیه، بازسازی
  - جمهوری چهارم (۱۹۴۶-۱۹۵۸): بی‌ثباتی، جنگ‌های استعماری، سقوط
- مفاهیم کلیدی:** همکاری (collaboration)، مقاومت (Résistance)، تصفیه (épuration)، سه‌جانبه‌گرایی، استعمارزدایی، بحران الجزایر.

۱.۱ فرانسه ویشی (۱۹۴۰-۱۹۴۶)

۱.۱.۱ تولد رژیم

در ۱۰ ژوئیه ۱۹۴۰، در کازینوی شهر آبگرم ویشی، ۵۶۹ نماینده و سناتور (از ۶۴۹ حاضر) به لایحه‌ای رأی دادند که «تمام اختیارات را به دولت جمهوری، تحت امضا و اقتدار مارشال پتن» واگذار می‌کرد. فقط ۸۰ نفر مخالفت کردند—آنها که بعداً «هشتاد تن» نامیده شدند.

جدول ۱.۱: رأی‌گیری ۱۰ ژوئیه ۱۹۴۰

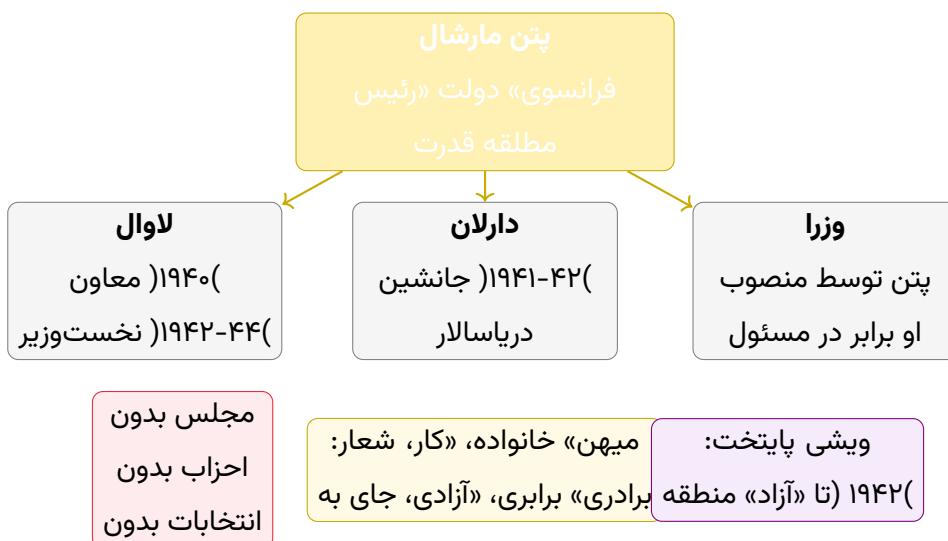
گزینه	درصد حاضران	تعداد
موافق	%۸۸	۵۶۹
مخالف	%۱۲	۸۰
ممتنع	-	۱۷
غایب	-	۱۷۶

چرا چنین رأی یک‌طرفه‌ای؟

- شوك شکست: باور به پایان فرانسه قدیم
- اعتبار پتن: «قهرمان وردن»، پدر ملت
- فشار: حضور آلمان‌ها، فضای رعب
- فرصت طلبی: امید به جایگاه در نظم جدید
- غیبت: ۲۷ نماینده در کشتی «ماسیلیا» به مراکش رفته بودند

۲.۱.۱ ساختار رژیم

(ویشی) فرانسوی «دولت ساختار

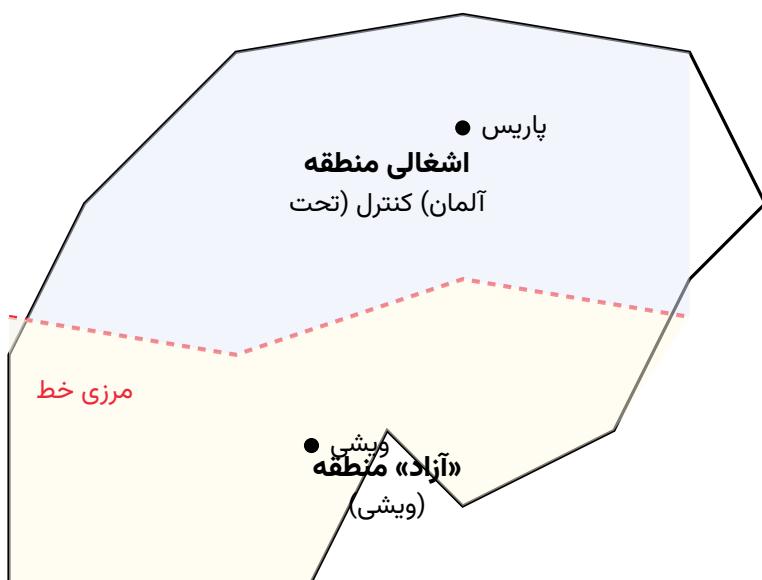
۳.۱.۱ تقسیم فرانسه

آتش‌بس ۲۲ ژوئن ۱۹۴۰ فرانسه را به چند منطقه تقسیم کرد:

جدول ۲.۱: تقسیمات فرانسه تحت اشغال

منطقه	توضیح	مساحت
منطقه اشغالی شمال	تحت کنترل مستقیم آلمان، پاریس	%۶۰
منطقه «آزاد» جنوب	تحت حاکمیت ویشی (تا نوامبر ۱۹۴۲)	%۴۰
آلزاس-لورن	الحق عملی به آلمان	-
منطقه ممنوعه شمال شرق	برای مهاجرت آلمانی آینده	-
منطقه ایتالیایی	جنوب شرق (تا ۱۹۴۳)	کوچک

(۱۹۴۰-۱۹۴۲) تقسیم شده فرانسه نقشه

کرد اشغال نیز را «آزاد» منطقه آلمان: ۱۹۴۲؛ نوامبر

۴.۱.۱ «انقلاب ملی»

پتن فقط نمی‌خواست فرانسه را اداره کند؛ می‌خواست آن را دگرگون سازد. «انقلاب ملی» (Révolution) پروژه‌ای بود برای بازسازی فرانسه بر پایه‌های ضد جمهوری (nationale):

ویشی ملی، «انقلاب

دروغین» «شعارهای – برادری برابری، آزادی،

کار
)Travail(
اعتصاب ضد بیکاری، ضد

خانواده
)Famille(
زن نقش فردگرایی، ضد

میهن
)Patrie(
بین‌المللی‌گرایی ضد

يهودیان، کمونیست‌ها، فراماسون‌ها، فرانسه»: «دشمنان
(فرانسه) «ضد لائیک، معلمان Anti-France(

سیاست‌های انقلاب ملی

جدول ۳.۱: اقدامات انقلاب ملی

اقدامات	حوزه
انحلال احزاب، ممنوعیت فراماسونری، تصفیه معلمان	ضد جمهوری
قوانین یهودستیزانه (اکتبر ۱۹۴۰، ژوئن ۱۹۴۱)	ضد یهود
منشور کار (۱۹۴۱)، ممنوعیت اتحادیه‌های آزاد	کار
محدودیت طلاق، تشویق زایمان، جرم‌انگاری سقط جنین	خانواده
«شانتیه دو ژونس» (اردوگاه‌های کار جوانان)	جوانان
ایدئولوژی «بازگشت به زمین» (retour à la terre)	روستا

۵.۱.۱ همکاری با آلمان

همکاری (collaboration) در چند سطح صورت گرفت:

نازی آلمان با همکاری سطوح

دولتی همکاری

آلمان با مذاکره

فرانسه از «محافظت»

اداری همکاری

آلمان دستورات اجرای

بوروکراسی پلیس،

اقتصادی همکاری

صنایع اجباری، کار

آلمن برای تولید ۴۰٪

ایدئولوژیک همکاری

فرانسوی فاشیست‌های

براسیاک دوریو، دآ،

نظامی همکاری

ضدبلشویکی لژیون

شارلمانی اس‌اس واحد

داوطلبانه کمتر

داوطلبانه کاملاً

دیدار مونتوار (۱۹۴۰ اکتبر ۲۴)

«من امروز راه همکاری را در پیش می‌گیرم... این همکاری باید صادقانه باشد... من این همکاری را در افتخار می‌پذیرم.»

— مارشال پتن، ۳۰ اکتبر ۱۹۴۰

دستدادن پتن و هیتلر در مونتوار، نماد «همکاری» شد—تصویری که تا ابد با ویشی گره خورد.

۶.۱.۱ یهودستیزی و هولوکاست

ویشی منتظر دستور آلمان نماند؛ خودش ابتکار عمل را در دست گرفت:

قوانين یهودستیزانه ویشی

قانون ۳ اکتبر ۱۹۴۰ (بدون درخواست آلمان):

• تعریف «یهودی» (نژادی)

• ممنوعیت مشاغل دولتی، ارتش، آموزش، رسانه

• محدودیت در مشاغل آزاد (پزشکی، حقوق)

قانون ۲ ژوئن ۱۹۴۱:

• سرشماری یهودیان

• «آریایی‌سازی» اموال یهودی

- محدودیت‌های بیشتر

رویداد ۱۶ دیو ژوئیه ۱۹۴۲:

- دستگیری ۱۵۲،۱۳ یهودی در پاریس توسط پلیس فرانسه

- از جمله ۰۰۰،۱۴ کودک

- زندانی در ولودروم زمستانی (ورزشگاه)

- تحویل به آلمان‌ها، ارسال به آشویتس

آمار کلی:

- ۷۶،۰۰۰ یهودی از فرانسه به اردوگاه‌ها فرستاده شدند

- فقط ۵۰۰،۲ نفر بازگشتند

- حدود ۲۵٪ یهودیان فرانسه

نکته مهم:

ویشی یهودیان «خارجی» را راحت‌تر تحویل داد تا یهودیان «فرانسوی». این «معامله» نشان می‌داد که ویشی یهودستیزی را پذیرفته بود، فقط می‌خواست «یهودیان خودش» را نگه دارد—که البته نتوانست.

۷.۱.۱ کار اجباری (STO)

از فوریه ۱۹۴۳، «خدمت کار اجباری» (Service du travail obligatoire) برقرار شد:

- هدف: ارسال کارگر به آلمان

- تعداد: ۶۵۰،۰۰۰ فرانسوی به آلمان فرستاده شدند

- پیامد: هزاران جوان به جنگ‌ها گریختند و به «ماکی» (مقاومت روستایی) پیوستند

۲.۱ مقاومت (۱۹۴۰-۱۹۴۴)

۱.۲.۱ فرانسه آزاد و دوگل

در ۱۸ ژوئن ۱۹۴۰، ژنرال شارل دوگل از لندن ندای مقاومت سر داد:

ندای ۱۸ ژوئن ۱۹۴۰

«آیا آخرین کلمه گفته شده است؟ آیا امید باید ناپدید شود؟ آیا شکست قطعی است؟ نه!

باور کنید مرا، من که با آگاهی کامل سخن می‌گویم، و به شما می‌گوییم که هیچ چیز از دست نرفته است برای فرانسه. همان ابزارهایی که ما را شکست دادند، می‌توانند روزی پیروزی را بیاورند. زیرا فرانسه تنها نیست!... این جنگ، جنگ جهانی است.

من، ژنرال دوگل، که اکنون در لندن هستم، از افسران و سربازان فرانسوی... از مهندسان و کارگران متخصص صنایع تسليحاتی... دعوت می‌کنم که با من تماس بگیرند.

هر چه پیش آید، شعله مقاومت فرانسه نباید خاموش شود و خاموش نخواهد شد.»

— شارل دوگل، ۱۸ ژوئن ۱۹۴۰

جدول ۴.۱: شارل دوگل در ۱۹۴۰

ویژگی	توضیح
سن	۴۹ سال
درجه	ژنرال بریگاد (تاژه ارتقا یافته)
سابقه	فرمانده تانک در ۱۹۴۰، معاون وزیر جنگ (چند روز)
شهرت	نویسنده نظامی، طرفدار جنگ مکانیزه
وضعیت قانونی	محکوم به اعدام غیابی توسط ویشی
منابع اولیه	چند صد داوطلب، حمایت محدود چرچیل

۲.۲.۱ تحول فرانسه آزاد

مبارز فرانسه به آزاد فرانسه تحول

۳.۲.۱ مقاومت داخلی

مقاومت داخلی از گروههای کوچک و پراکنده شروع شد و تدریجاً سازمان یافته شد:

جدول ۱.۵: جنبش‌های اصلی مقاومت داخلی

جنبش	منطقه	گرایش
کمبا (Combat)	جنوب	مسیحی دموکرات، ملی
(Franc-Tireur)	جنوب	سوسیالیست
(Libération)	شمال و جنوب	چپ، سندیکالیست
FTP	سراسری	کمونیست (از ۱۹۴۱)
دفاع از فرانسه	شمال	گلیست

ژان موَن و شورای ملی مقاومت

ژان موَن (۱۸۹۹-۱۹۴۳)

- استاندار جوان، مقاوم از ۱۹۴۰
- فرستاده دوگل به فرانسه (ژانویه ۱۹۴۲)
- مأموریت: متعدد کردن مقاومت تحت رهبری دوگل
- ۲۷ مه ۱۹۴۳: تشکیل شورای ملی مقاومت (CNR)
- ۲۱ ژوئن ۱۹۴۳: دستگیری در کالویر
- ۸ ژوئیه ۱۹۴۳: مرگ زیر شکنجه کلاوس باربی خاکستر موَن در ۱۹۶۴ به پانتئون منتقل شد.

«او کسی بود که شعله یک چراغ ضعیف را حفظ کرد؛ و مهم نیست: شعله روشن بود.»
— آندره مالرو، در مراسم پانتئون، ۱۹۶۴

۴.۲.۱ برنامه شورای ملی مقاومت (مارس ۱۹۴۴)

برنامه CNR – «روزهای خوش»

برنامه‌ای برای فرانسه پس از آزادی، توافق شده میان همه گرایش‌ها (از گلیست‌ها تا کمونیست‌ها):

اقدامات فوری:

- برقراری مجدد آزادی‌های جمهوری
- مجازات خائنان
- مصادره اموال همکاران

اصلاحات ساختاری:

- ملی‌سازی انرژی، بیمه، بانک‌های بزرگ
  - برنامه‌ریزی اقتصادی
  - حق مشارکت کارگران در مدیریت
  - تأمین اجتماعی جامع
  - حق کار و استراحت
  - آموزش برابر برای همه
- این برنامه، اساس دولت رفاه فرانسه شد.

۵.۲.۱ نبرد و آزادی

(۱۹۴۴) فرانسه آزادی

شانزه‌لیزه در دوگل رژه ۱۹۴۴: ۲۶ اوت
موقعت دولت مشروعیت تثبیت
متفقین یا کمونیست‌ها قدرت‌گیری از جلوگیری

۳.۱ دولت موقت و تصفیه (۱۹۴۴-۱۹۴۶)

۱.۳.۱ دولت موقت جمهوری فرانسه (GPRF)

دوگل در ۲۵ اوت ۱۹۴۴ وارد پاریس شد و دولت موقت را تشکیل داد—ائتلافی از گلیست‌ها، کمونیست‌ها، سوسیالیست‌ها، و دموکرات‌مسیحی‌ها (MRP).

۲.۳.۱ تصفیه (Épuration)

پس از آزادی، موج انتقام از «همکاران» آغاز شد:

جدول ۶.۱: اقدامات دولت موقت (۱۹۴۶-۱۹۴۴)

سال	اقدام
۱۹۴۴	حق رأی زنان (اولین بار در تاریخ فرانسه)
۱۹۴۴-۱۹۴۵	ملی‌سازی‌ها: رنو، ایر فرانس، زغال‌سنگ، بانک فرانسه
۱۹۴۵	تأسیس تأمین اجتماعی (Sécurité sociale)
۱۹۴۵	تأسیس کمیساریای برنامه‌ریزی (ژان مونه)
۱۹۴۵	تأسیس مدرسه ملی مدیریت (ENA)
۱۹۴۶	قانون اساسی جدید (پس از دو همه‌پرسی)

تصفیه: آمار و ابعاد

تصفیه غیررسمی («وحشی»):

- اعدام‌های بدون محاکمه: ۹۰۰۰،۹ تا ۱۵۰۰۰ نفر
- تراشیدن سر زنان («همکاران افقی»): حدود ۲۰۰۰،۲۰
- خشونت، غارت، انتقام‌جویی

تصفیه قانونی:

- بازداشت‌ها: بیش از ۱۲۰۰۰ نفر
- محاکمات: حدود ۱۲۵۰،۰۰۰ نفر
- احکام اعدام: ۳۷،۷ (اجرا شده: ۵۰۰،۱)
- حبس: ۳۸،۰۰۰
- محرومیت از حقوق مدنی: ۴۹،۰۰۰

محاكمات مهم:

- پتن: محکوم به اعدام، تبدیل به حبس ابد (مرگ ۱۹۵۱)
- لاوال: اعدام (اکتبر ۱۹۴۵)
- براسیاک: اعدام (فوریه ۱۹۴۵)

«تصفیه ناقص بود، اما اگر کامل‌تر بود، فرانسه را پاره‌پاره می‌کرد.»

— تحلیل رایج

۳.۳.۱ استعفای دوگل (ژانویه ۱۹۴۶)

در ۲۰ ژانویه ۱۹۴۶، دوگل به طور ناگهانی استعفا داد. دلیل: مخالفت با «رزیم احزاب» که در حال شکل‌گیری بود.

چرا دوگل رفت؟

- مخالفت با قانون اساسی پارلمان تاریخستی در حال تدوین
  - اعتقاد به ضرورت قوه مجریه قوي
  - امتناع از سازش با احزاب
  - اميد (نادرست) به اينكه ملت او را فرا خواهد خواند

۴.۱ جمهوری چهارم (۱۹۵۸-۱۹۷۶)

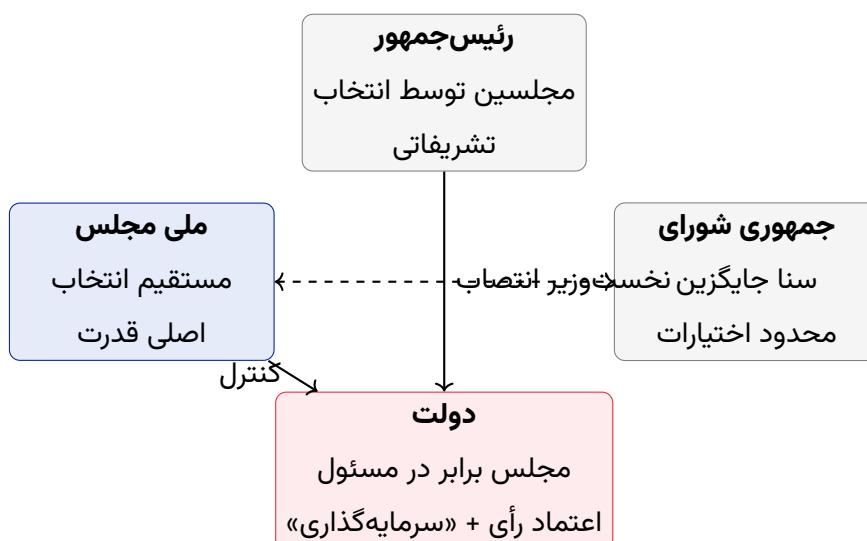
١.٤.١ تأسیس

پس از رد اولین پیش‌نویس قانون اساسی در همه‌پرسی مه ۱۹۴۶، دومین پیش‌نویس با اکثریت ضعیف (۵۳٪) در اکتبر ۱۹۴۶ تصویب شد.

جدول ۷.۱: مقایسه جمهوری سوم و چهارم

ویژگی	تعداد دولتها	مدت	حق رأی	دولت	رئیس جمهور	تشrifاتی	نپایدار	دولت	مجلسین	هر دو قوی	نظام	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
نظام	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
مجلسین	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
رئیس جمهور	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
دولت	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
تشrifاتی	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
نپایدار	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
مردان	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
جمهوری سوم	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم
جمهوری چهارم	۱۰۸	۷۰ سال	مدت	تعداد دولتها	۲۴	۱۲ سال	همگانی (زنان از ۱۹۴۴)	نپایدار	مردان	۷۰ سال	۱۲ سال	جمهوری سوم	جمهوری چهارم

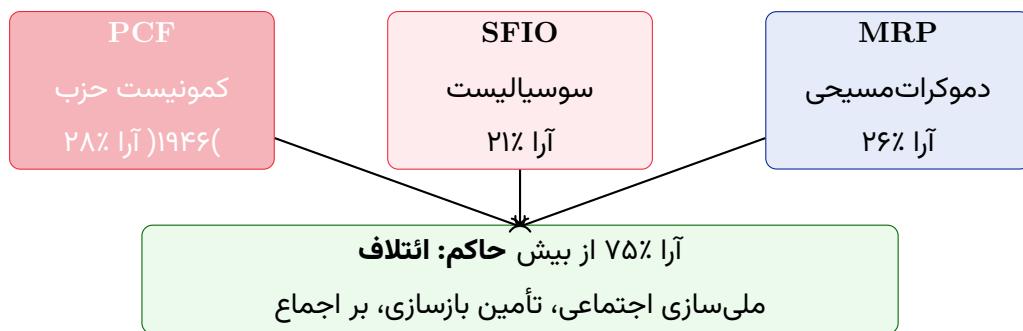
چهارم جمهوری ساختار

۲.۴.۱ سه‌جانبه‌گرایی (۱۹۴۷-۱۹۴۴)

از آزادی تا ۱۹۴۷، سه حزب بزرگ با هم حکومت کردند:

(سه‌جانبه‌گرایی) Tripartisme(

۳.۴.۱ جنگ سرد و پایان سه‌جانبه‌گرایی (۱۹۴۷)

در مه ۱۹۴۷، نخست وزیر رامادیه وزرای کمونیست را برکنار کرد:

• دلیل رسمی: اختلاف بر سر سیاست دستمزد

• دلیل واقعی: جنگ سرد، فشار آمریکا (طرح مارشال)

• نتیجه: PCF تا ۱۹۸۱ از دولت بیرون ماند

۴.۴.۱ «نیروی سوم» و بی‌ثباتی

پس از ۱۹۴۷، جمهوری چهارم میان دو اپوزیسیون گیر افتاد:

آتش دو میان چهارم جمهوری

ضعیف ائتلافی دولتهای نتیجه:

ماه ۶ میانگین - سال ۱۲ در دولت

۵.۴.۱ دستاوردهای اقتصادی

علی‌رغم بی‌ثباتی سیاسی، جمهوری چهارم دوره رشد اقتصادی بود:

جدول ۸.۱: شاخص‌های اقتصادی جمهوری چهارم

شاخص	۱۹۴۶	۱۹۵۸	رشد
تولید صنعتی (شاخص)	۷۰	۱۸۰	% ۱۵۷+
تولید ناخالص داخلی	پایه % ۵.۴	پایه % ۵۰+	% ۲۰۰،۱+
خودرو سالانه (هزار)	۸۵	۱۰۰،۱	-
صرف برق	پایه ۳	پایه ۱۸۰	برابر

عوامل رشد اقتصادی

- طرح مارشال: ۵.۲ میلیارد دلار کمک آمریکا (۱۹۴۸-۱۹۵۲)
- برنامه‌ریزی: طرح‌های مونه (مدرنیزاسیون)
- ملی‌سازی: سرمایه‌گذاری دولتی در زیرساخت
- جامعه زغال و فولاد: آغاز همگرایی اروپایی (۱۹۵۱)
- رشد جمعیت: بی‌بی‌بوم پس از جنگ

۶.۴.۱ آغاز اتحادیه اروپا

فرانسه نقش محوری در ساختن اروپای متحده داشت:

جدول ۹.۱: گام‌های اروپایی جمهوری چهارم

سال	رویداد
۱۹۵۰	اعلامیه شومان: پیشنهاد جامعه زغال و فولاد
۱۹۵۱	معاهده پاریس: تأسیس CECA (شش کشور)
۱۹۵۴	رد ارتش اروپایی (CED) توسط مجلس فرانسه
۱۹۵۷	معاهده رم: تأسیس جامعه اقتصادی اروپا (CEE)

۵.۱ جنگ‌های استعماری

۱.۵.۱ هندوچین (۱۹۴۶-۱۹۵۴)

جنگ هندوچین

- آغاز: بمباران هایفونگ (نوامبر ۱۹۴۶)
- دشمن: ویتمین به رهبری هو شی مین
- ماهیت: جنگ چریکی، کمونیسم vs استعمار
- تلفات فرانسه: ۹۲،۰۰۰ (از جمله ۲۵،۰۰۰ فرانسوی)
- هزینه: بیش از بودجه طرح مارشال برای فرانسه
- فاجعه نهایی: دین‌بین‌فو (مارس-مه ۱۹۵۴)
- نتیجه: قراردادهای ژنو، خروج فرانسه، تقسیم ویتنام

«دین‌بین‌فو نه فقط یک شکست نظامی بود، بلکه پایان توهمندی فرانسه بزرگ استعماری بود.»

– تحلیل مورخان

۲.۵.۱ شروع جنگ الجزایر (۱۹۵۴)

در ۱ نوامبر ۱۹۵۴—همان روز امضای قراردادهای ژنو—جبهه آزادی‌بخش ملی الجزایر با حملات هماهنگ در سراسر الجزایر، قیام مسلحانه را آغاز کرد.

جدول ۱۰.۱: الجزایر در نظام استعماری فرانسه

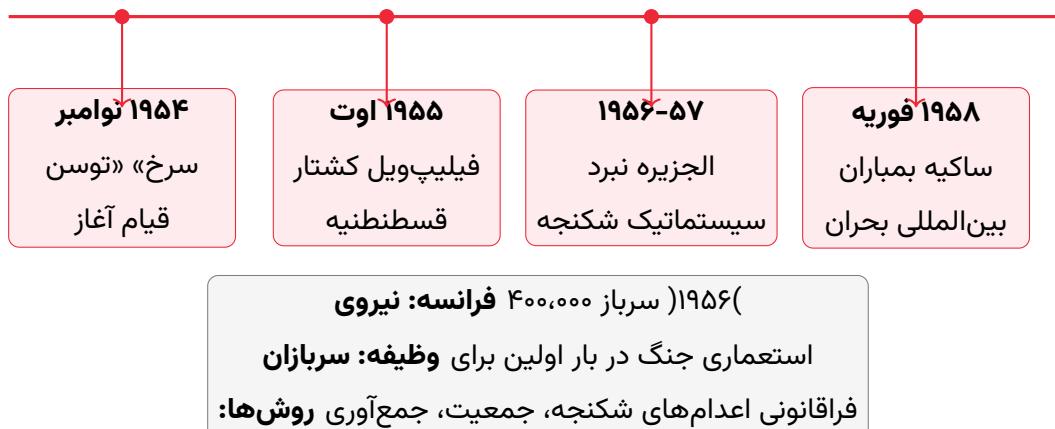
توضیح	ویژگی
سه «دپارتمان» فرانسه (نه مستعمره)—بخشی از خاک فرانسه	وضعیت حقوقی
۹ میلیون مسلمان، ۱ میلیون اروپایی‌تبار («پیه‌نوار»)	جمعیت (۱۹۵۴)
از ۱۸۳۰ (۱۲۴ سال)	سابقه استعمار
نسل سوم و چهارم، الجزایر را «وطن» می‌دانستند	مهاجران فرانسوی
مسلمانان شهروند درجه دو، محرومیت اقتصادی و سیاسی	نابرابری

چرا الجزایر متفاوت بود؟

- وضعیت حقوقی: الجزایر «فرانسه» بود، نه مستعمره
- جمعیت اروپایی: یک میلیون «پیه‌نوار» با نفوذ سیاسی قوی
- احساسات: پس از شکست هندوچین، «دیگر عقب‌نشینی نه»
- ارتش: افسران می‌خواستند «شکست را جبران کنند»
- نفت: کشف نفت صحراء در ۱۹۵۶

تشدید جنگ

(الجزایر جنگ تشدید ۱۹۵۴-۱۹۵۸)

شکنجه و بحران اخلاقی

مسئله شکنجه

در جریان «نبرد الجزیره» (ژانویه-اکتبر ۱۹۵۷)، ارتش فرانسه به شکنجه سیستماتیک روی آورد:

- برق‌گرفتگی («ژژن»)
- غرق‌کردن («باینوار»)
- شکنجه جنسی
- «ناپدیدشدن» زندانیان

واکنش‌ها:

- افشاگری‌ها: کتاب «سؤال» (هانری آلگ، ۱۹۵۸)
- اعتراض روشنفکران: سارت، موریاک، کامو

۶. سقوط جمهوری چهارم (۱۹۵۸)

- استعفای ژنرال دو بولاردیه (تنها ژنرال معتبر)
- بحران وجدان ملی

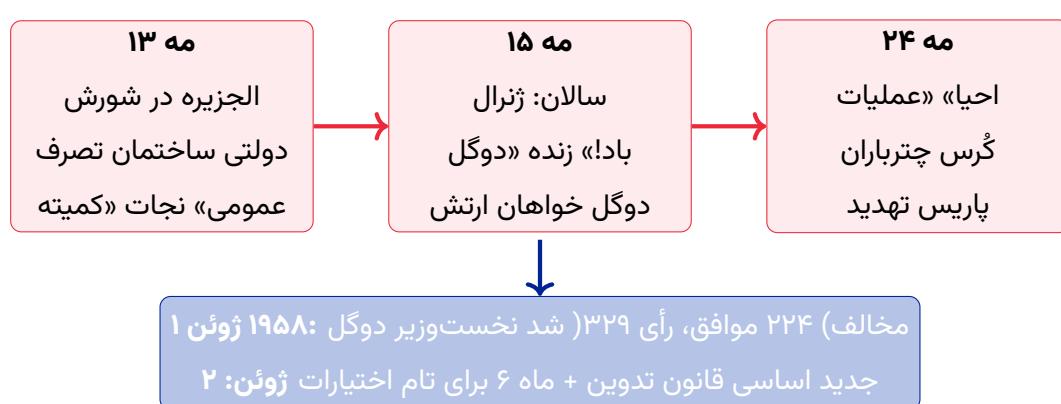
«نه قربانیان و نه شکنجه‌گران فراموش نخواهند کرد. شکنجه در خاطره ملت‌ها حک می‌شود.»
– ژان-پل سارتر

۶.۱ سقوط جمهوری چهارم (۱۹۵۸)

۱۹۵۸ بحران مه

جمهوری چهارم در بحران الجزاير غرق شد. دولتها یکی پس از دیگری سقوط می‌کردند، بدون آنکه راه حلی بیابند.

چهارم جمهوری سقوط: ۱۹۵۸ مه بحران

جدول ۱۱.۱: مراحل بازگشت دوگل به قدرت

تاریخ	رویداد
۱۳ مه	شورش نظامی-مدنی در الجزیره، دولت پفليملن ناتوان
۱۵ مه	دوگل: «آماده‌ام مسئولیت جمهوری را ببذریم»
۱۹ مه	کنفرانس مطبوعاتی دوگل: رد کودتا، اما آماده برای قدرت
۲۴ مه	چتربازان گرس را گرفتند-تهدید «عملیات احیا» علیه پاریس
۲۸ مه	استعفای پفليملن
۲۹ مه	رئیس‌جمهور کوتی از دوگل برای نخست وزیری دعوت کرد
۱ ژوئن	مجلس به دولت دوگل رأی داد
۳ ژوئن	قانون اختیارات تام + حق تدوین قانون اساسی جدید

۲.۶.۱ چگونه دوگل بازگشت؟

کودتا یا قانونی؟

بازگشت دوگل همیشه بحث‌برانگیز بوده:

- از نظر شکلی: مجلس به دوگل رأی داد-قانونی
  - از نظر واقعی: تحت تهدید کودتا نظامی-فسار
  - دیدگاه دوگل: «من قانونی آدم، جمهوری را نجات دادم»
  - دیدگاه چپ: «کودتا آرام با کمک ارتش»
- فرانسوا میتران کتابی نوشته با عنوان «کودتا دائم» (۱۹۶۴).

۳.۶.۱ پایان جمهوری چهارم

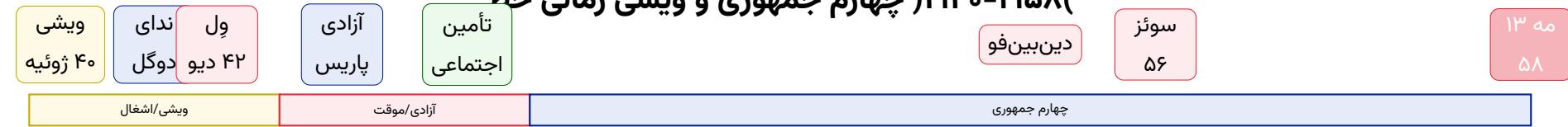
«جمهوری چهارم به دست خودش نمرد. گشته شد-توسط الجزایر.»

- تحلیل رایج

در سپتامبر ۱۹۵۸، قانون اساسی جدید با ۷۹٪ آرا تصویب شد. در دسامبر ۱۹۵۸، دوگل رئیس‌جمهور شد. جمهوری پنجم آغاز شده بود.

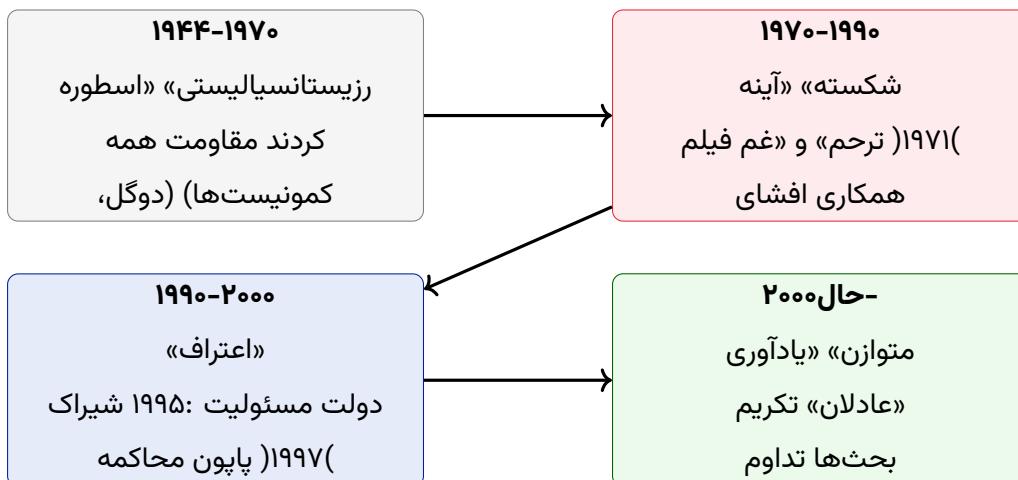
۷.۱ خط زمانی جامع

۱۹۴۰-۱۹۵۸(چهارم جمهوری و ویشی زمانی خط

۸.۱ تحلیل: ویشی در حافظه ملی

فرانسه در ویشی حافظه تحول

سخنرانی شیراک (۱۶ زوئیه ۱۹۹۵)

«این روزها که فرانسه جشن می‌گیرد، یادآور لحظات تاریک تاریخ ماست... فرانسه، سرزمین روشنگری و حقوق بشر، سرزمین پذیرش و پناهدهی، فرانسه در آن روز کاری جبران‌ناپذیر کرد. فرانسه به تعهدش خیانت کرد و تحويلدادنی‌هایش را به جلادانشان سپرد.»
– ژاک شیراک، پنجاه‌مین سالگرد ول دیو

۹.۱ الگوهای کلیدی دوره ۱۹۵۸-۱۹۴۰

الگوهای کلیدی دوره ۱۹۵۸-۱۹۴۰

۱. الگوی «شکست به متابه فرصت برای ارتجاع»:

- ویشی از شکست ۱۹۴۰ برای برچیدن جمهوری استفاده کرد
- «انقلاب ملی» پروژه‌ای قدیمی بود که جنگ فرصتش را داد
- شباهت با ۱۸۱۵ (بازگشت بوربون‌ها پس از شکست ناپلئون)

۲. الگوی «مشروعیت دوگانه»:

- ویشی: مشروعیت قانونی (رأی مجلس)

- دوگل: مشروعیت تاریخی (ادامه جنگ، ارزش‌های جمهوری)
- تنش میان قانونیت و مشروعیت- موضوعی تکرارشونده

۳. الگوی «استعمار به مثابه بن بست»:

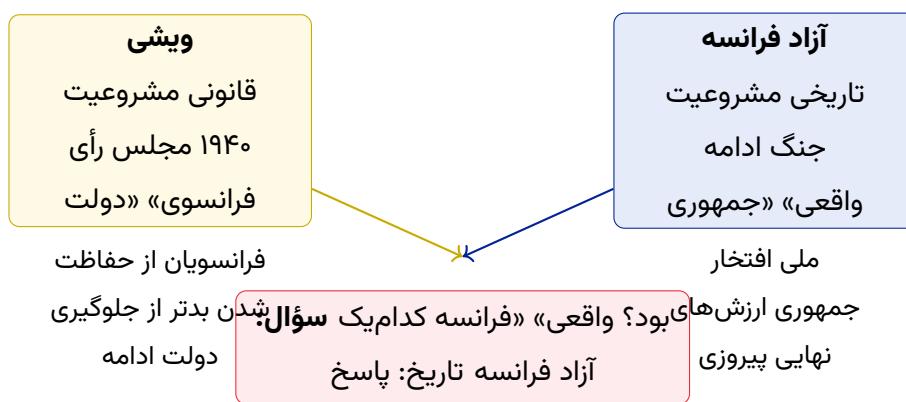
- هندوچین، الجزایر: هزینه سنگین، شکست نهایی
- جمهوری چهارم قربانی ناتوانی در استعمار زدایی شد
- دوگل همان کسی بود که توانست الجزایر را رها کند

- ### ۴. الگوی «بی ثباتی پارلمانی»:
- جمهوری چهارم تکرار ضعف جمهوری سوم بود
  - ۲۴ دولت در ۱۲ سال
  - این تجربه، قانون اساسی جمهوری پنجم را شکل داد

- ### ۵. الگوی «بحران به مثابه ماما تغییر»:
- جمهوری سوم در شکست ۱۹۴۰ مُرد
  - جمهوری چهارم در بحران الجزایر مُرد
  - جمهوری پنجم از بحران زاده شد

۱۰.۱ نقشه مفهومی: مسئله مشروعیت

۱۹۴۰-۱۹۴۴ دوره در مشروعیت مسئله

۱۱.۱ جمع‌بندی فصل

جمع‌بندی: ویشی و جمهوری چهارم (۱۹۴۰-۱۹۵۸)

دوره ویشی (۱۹۴۰-۱۹۴۴):

- رژیم اقتدارگرا، ضد جمهوری، همکار با نازی‌ها
- «انقلاب ملی»: کار، خانواده، میهن
- یهودستیزی فعال: ۷۶، ۰۰۰ یهودی به اردوگاه‌ها
- همکاری اقتصادی، نظامی، پلیسی
- نقطه سیاه تاریخ فرانسه

مقاومت (۱۹۴۴-۱۹۴۰):

- فرانسه آزاد دوگل: از لندن و آفریقا
- مقاومت داخلی: کمونیست‌ها، گلیست‌ها، دیگران
- ژان مولن و شورای ملی مقاومت
- برنامه CNR: اساس دولت رفاه

آزادی و تصفیه (۱۹۴۱-۱۹۴۶):

- اعدام‌های بدون محاکمه و قانونی
- محاکمه پتن و لاوال
- ملی‌سازی‌ها، تأمین اجتماعی، حق رأی زنان

جمهوری چهارم (۱۹۴۶-۱۹۵۸):

- پارلمانتاریسم ادامه جمهوری سوم
- بی‌ثباتی: ۲۴ دولت در ۱۲ سال
- اما: رشد اقتصادی، آغاز اروپا، دولت رفاه
- جنگ‌های استعماری: هندوچین (شکست)، الجزایر (بحران)
- سقوط در ۱۳ مه ۱۹۵۸: بازگشت دوگل

میراث:

- یادآوری دردناک ویشی و همکاری
- تأمین اجتماعی و دولت رفاه
- آغاز همگرایی اروپایی
- درس بی‌ثباتی پارلمانی برای جمهوری پنجم
- زخم الجزایر (تا امروز)

منابع فصل

- Cam- Cambridge: ۱۹۴۴-۱۹۴۸ Liberation, the to Munich From Jean-Pierre. Azéma, •
• ۱۹۸۴ UP, bridge
- New Compromise, and Collaboration Germans: the under France Philippe. Burrin, •
• ۱۹۹۶ Press, New York:
- the during France of Heart the in Life Daily Chains: in Marianne Robert. Gildea, •
• ۲۰۰۲ Books, Metropolitan York: New Occupation. German
• ۲۰۰۱ UP, Oxford Oxford: ۱۹۴۴-۱۹۴۰ Years, Dark The France: Julian. Jackson, •
• ۱۹۷۸ UP, Oxford Oxford: France. Vichy in Resistance H.R. Kedward, •
York: New ۱۹۴۴-۱۹۴۰ Order, New and Guard Old France: Vichy O. Robert Paxton, •
• ۱۹۷۲ UP, Columbia
UP, Cambridge Cambridge: ۱۹۵۸-۱۹۴۴ Republic, Fourth The Jean-Pierre. Rioux, •
• ۱۹۸۷
- ۱۹۴۴ since France in Memory and History Syndrome: Vichy The Henry. Rousso, •
• ۱۹۹۱ UP, Harvard Cambridge:
- Remak- the and War Algerian The Decolonization: of Invention The Todd. Shepard, •
• ۲۰۰۶ UP, Cornell Ithaca: France. of ing
Press, UC Berkeley: War. Algerian the and States, United the France, M. Irwin Wall, •
• ۲۰۰۱